

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
Фонд Президентів України

Передрук за погодженням

Ініціативи Президента України Петра Порошенка (електронне урядування)

Випуск 2

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 30 жовтня 2014 р.)

Зміст

Анонс.....	2
Офіційна інформація.....	3
Витяги з програмних положень та заяв представників політичних партій щодо електронного урядування.....	14
Регіональні ініціативи.....	20
Експертний погляд.....	23
Статистичні матеріали.....	25
Зарубіжний досвід.....	25
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	37

Анонс

3 листопада 2014 р.

Суспільство 2.0. Як використовувати публічну інформацію для контролю влади та участі у прийнятті рішень

Лекцію проведе Президент організації «Форум неурядових ініціатив» та автор банку даних громадських організацій Польщі Якуб Вигнанський.

Лекція відбувається за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», Реанімаційного пакету Реформ, Громадського сектору Євромайдану та Центру розвитку інновацій при Києво-Могилянській Академії.

Лекція відбудеться в НаУКМА, бібліотека Антоновичів, чит.зал 25.

Лекція відбудеться 3 листопада, 0 18.00
(<http://www.civicua.org/news/view.html?q=2323391>).

4 листопада 2014 р.

Зустріч ІТ-спільноти АПІТУ із заступником Глави Адміністрації Президента України Дмитром Шимківим.

Досягнута домовленість про зустріч ІТ-спільноти АПІТУ із заступником Глави Адміністрації Президента України Дмитром Шимківим.

Зустріч планується провести 4 листопада з початком о 15:00. Очікується, що після виступу Дмитра Шимківа буде проведена дискусія з питань стратегії реформування країни та розвитку ІТ-ринку.

Місце зустрічі – визначається. Число учасників – поки не обмежується.

Реєстрація учасників – на сторінці <http://apitu.org.ua/meeting>.

На сторінці реєстрації є можливість запропонувати питання для обговорення (<http://apitu.wordpress.com/2014/10/26>).

7 листопада 2014 р.

Анонс круглого столу з електронного урядування

Місце та час: 7 листопада 2014 року о 14.00, Біла зала Будинку вчених НАН України, вул. Володимирська, 45-а

Мета. Окреслення в колі громадськості та органів публічної влади узгодженої позиції щодо шляхів побудови якісної інфраструктури (інструментів та сервісів) для електронного урядування (<http://ieconomy.org.ua>).

12 листопада 2014 р. (Москва)

Седьмой ежегодный форум «CNews Forum 2014: Информационные технологии завтра»

Организатор: CNews Conferences и CNews Analytics.

Цель мероприятия – предоставить независимую площадку для обсуждения ключевых вопросов и актуальных проблем рынка ИКТ, инновационных технологий, подходов к реализации ИТ-проектов – с

участием трех сторон – бизнеса, ИТ-поставщиков и государства (<http://forum.cnews.ru>).

18-20 листопада 2014 р.

Международная **конференция «Электронное управления и открытое общество: вызовы Евразии 2014»** пройдет в Санкт-Петербурге, Российская Федерация, 18-20 ноября 2014 г.

Целью конференции является обсуждение основных вопросов, связанных с развитием информационного общества, электронного правительства и электронной демократии. Конференция представляет собой площадку для обсуждения и сотрудничества между экспертами в области электронного правительства из евразийских стран.

Конференция «Электронное управления и открытое общество: вызовы Евразии 2014» проводится как составная часть Совместной конференции «Интернет и современное общество». Последняя призвана объединить усилия ведущих исследователей и профессионалов из разных стран мира для решения вопросов, связанных с развитием информационного общества.

К участию принимаются доклады по всем тематикам, связанным с электронным правительством и перспективами развития информационных систем в контексте развития Евразийского региона. Примерный тематический план конференции включает следующие направления:

- Информационное общество и электронное правительство
- Открытое правительство
- Службы электронного правительства
- Гражданское общество и электронное правительство
- Открытые данные
- Электронное правительство и политическое моделирование
- Электронное правительство и евразийская интеграция
- Социал-медиа
- Построение «умных городов»
- Умные города и повышение качества жизни
- Прочее

Рабочий язык: английский

Конечный срок подачи заявок: 15 сентября, 2014

(<http://www.imu.metolit.by/ru/node/15761>).

Офіційна інформація

1 жовтня 2014 р. Кабінет Міністрів України затвердив **Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України**, Постанова від 1 жовтня 2014 р. № 492 (<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF#n8>).

Уряд доручив Державній фіскальній службі та Державній казначейській службі забезпечити здійснення заходів, необхідних для

запровадження з 1 січня 2015 р. системи електронного адміністрування податку на додану вартість.

Відповідною постановою Кабміну від 16.10.2014 №569 затверджено Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість. Постановою передбачено, що рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість відкриваються у Державній казначейській службі. Датою початку здійснення платником податку операцій з використанням електронного рахунка є дата реєстрації його платником податку (для платників податку, зареєстрованих до 1 січня 2015 р., – 1 січня 2015 року) *(Кабмін затвердив порядок електронного адміністрування ПДВ // http://sci-consulting.com.ua/ua/blog/kabmin_zatverdiv_poryadok_elektronного_administrivannya_pdv-id57.html. – 2014. – 28.10).*

В Україні створено комплексну інтерактивну інвестиційну карту.

Сучасний світ і бізнес – це потік інформації. І той, хто подає найбільш прийнятні дані для бізнес-планування, виграє. Канадці кажуть: на те, щоб зацікавити потенційного інвестора, відводять лише 10 хвилин. Цю норму взяли за орієнтир розробники інтерактивної інвестиційної карти України (ПКУ), щоб максимально ефективно в онлайн-режимі звести того, хто потребує інвестицій, і тих, хто має намір їх робити. Карта містить найактуальніші пропозиції з усіх регіонів країни. Подібні електронні ПК мають, приміром, Польща, Туреччина, Румунія.

Отже, як і було анонсовано у травні, восени в столиці презентували ПКУ. Її розробники – Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект) і Проект міжнародної технічної допомоги «Місцевий економічний розвиток міст України» (МЕРМ). Останній спрямовано на створення сприятливого клімату для економічного розвитку нашої держави, його фінансує уряд Канади.

Перший заступник голови Держінвестпроекту Кирило Бондар: «Україна не зможе розвиватися без технологій та інновацій. До речі, інвестиції нині вже асоціюють не так з грошима, як з новими ідеями, високими стандартами, відсутністю корупції тощо».

«Ми мали на паперових носіях дані про інвестиційний потенціал регіонів. Тепер це переведено в зручний електронний формат. На створення карти не пішло жодної бюджетної копійки. Використовували канадські кошти та власні ресурси агентства».

Електронна візитівка

Присутній на заході посол Канади в Україні Роман Ващук нагадав слова Тараса Шевченка із комедії «Сон» – «Той мурує, той руйнує. Той неситим оком за край світа зазирає...» – і наголосив: «Канада з вами, вона – надійний партнер тих, хто будує, торує шлях розвитку. А карта – дороговказ для розвитку українських населених пунктів, бо розкриватиме їхній потенціал світові. Це візитна картка регіонів».

Директор департаменту інвестиційної політики та регіонального розвитку Держінвестпроекту Василь Федюк констатував, що Україна має позбутися негативного іміджу, набутого за попередні роки. Адже нині вона нижче сотого місця серед півтори сотні країн стосовно захисту інвесторів, а за корумпованістю – на 133-му. Саме це інвестора і не приваблює. «Водночас ще 2012 року створено інвестиційний атлас України, кожна область має паспорти на семи мовах, де означено й експортні можливості, сформовано базу даних інвестпропозицій. А у квітні цього року з'явилася можливість (Проект МЕРМ підтримав нашу концепцію ІКУ) презентувати світові потенціал України через Інтернет».

Онлайн-карта містить такі розділи: інформація про Україну та регіони; карта доступу до об'єктів інвестування (земельні ділянки, промислові об'єкти, індустриальні парки) – є фото й характеристики; компанії, які зацікавлені в інвесторах; транспортна доступність тощо. Почали з національного і регіонального рівнів (поки що повністю в карті представлено лише два – Львівщина й Дніпропетровщина; решта – в процесі), а до кінця 2016 року нададуть інформацію і про міста (з відеопрезентацією проектів). З наступного року організовуватимуть візити та супровід інвесторів. Планують оновлення інформації в ІКУ.

До речі, чому саме розпочали з регіонального рівня? Експерти відповідають: щоб мати уніфікований стандарт. Адже якби кожне місто по своєму подавало інформацію, то звести її було б дуже важко.

Спеціаліст з місцевого розвитку Проекту МЕРМ Олег Войтович: «Карта дає змогу відсортувати та здійснювати пошук за вартістю проектів, розмірами земельних ділянок. Тобто має максимально зручний для потенційних інвесторів інтерфейс. Легкий доступ до необхідних даних електронної карти дасть змогу зацікавленим особам переглянути пропозиції будь-якої миті і будь-де».

Заступник голови Львівської обласної ради Валерій П'ятак наголосив, що нині є два виклики для України: інвестиції та реформи. «Це два взаємозалежні параметри – не буде одного, не буде й другого. Тому потрібно працювати в цьому напрямі. До того ж місцевій владі дуже потрібні нові кадри зі знанням інвестінструментів».

Директор Дніпропетровського регіонального центру з інвестицій та розвитку Алім Молодан констатував, що в ІКУ слід виставляти якісну інформацію, перевірену. Адже інвестору потрібні достовірні дані про об'єкт. «Коли почали оприлюднювати інформацію про перспективні земельні ділянки в регіоні, то ці ділянки почали зникати, точніше переходити в оренду з правом переуступлення. Тому нині надаємо дані лише за заявою». Інші експерти також вважають, що загальна інформація в ІКУ має бути доступною для широкого кола, а вже конкретна – через реєстрацію і пароль, щоб уникнути махінацій.

Експерти також вважають, що в ІКУ однозначно має бути розділ «території успіху». Йдеться про підприємства, які розвиваються завдяки інвестиціям. Для потенційного інвестора такі приклади – знакові.

Розробники ПКУ обіцяли доопрацювати карту (нині діє в тестовому режимі) з урахуванням пропозицій експертів та оприлюднити її найближчим часом на сайті Держінвестпроекту. А буде вона двомовною – інформацію подаватимуть українською та англійською (*Малолеткова Оксана Інтернет розкриє економічні можливості регіонів // <http://www.ukurier.gov.ua/uk/articles/internet-rozkriye-ekonomichni-mozhливosti-regioniv>. – 2014. – 18.10).*

Заступник голови Адміністрації президента України Дмитро Шимків:

Незабаром в Україні діятиме нова електронна система адміністративних послуг, вона функціонуватиме в органах державної влади, а також між владою, бізнесом і громадою.

Електронну систему розробили вітчизняні інженери спільно з європейськими фахівцями. Пілотний проект торкнеться системи будівельних закупівель. За попередніми розрахунками, нова технологія допоможе громадянам зекономити свої час та кошти, а також унеможливить корупцію.

«Коли ми говоримо про електронне урядування, повинні говорити про дві складові. Перша складова – це взаємодія громадян, бізнесу з владою. відповідно ми повинні говорити про 20 сервісів визначені європейською спільнотою як пріоритетні. І вони повинні бути доступні в електронній формі. Це 12 послуг для громадян і вісім – для бізнесу».

Електронна система адмінуслуг буде впроваджуватися в рамках реформи, що передбачає введення інноваційних методів організації роботи держустанов. Про це неодноразово заявляли чиновники. Це також є одним з завдань президента України Петра Порошенка (*В Україні адміністративні послуги стануть електронними // <http://sockraina.com/news/11344>. – 2014. – 17.10).*

Председатель Государственного агентства по вопросам электронного управления Александр Рыженко:

«К сожалению, уровень электронной готовности государственных служащих к использованию технологий электронного правительства является достаточно низким. Требуется определенное обучение, тренинги, включение в аттестационные норм требований по владению персональным компьютером, понимание электронного правительства».

Госагентство привлекает иностранных специалистов к обучению украинских госслужащих. «У нас есть соответствующие рабочие группы, это улучшает компетенцию государственных служащих» (*Госслужащие не готовы к электронному управлению – эксперт // <http://news.finance.ua/ru/news/~/336587>. – 2014. – 20.10).*

Председатель Государственного агентства по вопросам электронного управления Александр Рыженко:

Эффективное предоставление электронных услуг невозможно без внесения изменений в законодательную базу Украины, в частности в закон "Об административных услугах.

У нас уже были вынесены на обсуждение два закона Украины. Среди них закон «Об электронном взаимодействии государственных электронных информационных ресурсов», разработка закона Украины «Об открытых данных». Эти два законопроекта были представлены и обсуждаются. Кроме того, планируется внесение изменений в другие нормативные документы. Это изменения в Закон «Об административных услугах» (*Эффективное предоставление электронных услуг невозможно без изменения законодательства // <http://domik.ua/novosti/effektivnoe-predostavlenie-elektronnyh-uslug-nevozhno-bez-izmeneniya-zakonodatelstva-n228987.html>. – 2014. – 18.10).*

Председатель Государственного агентства по вопросам электронного управления Александр Рыженко:

Бизнес и общество больше всего ожидают от власти в сфере электронного управления введения электронных услуг. «На 2015 мы определили четыре основных, первоочередных направления. К этим направлениям мы относим электронные услуги, это то, что больше всего ожидают от нас бизнес и граждане. Это создание системы электронного взаимодействия ... (третий – ред.). Направление, которое отвечает за открытые данные».

Четвертое направление деятельности, это создание государственной целевой программы «Электронная Украина – 2020» (*Бизнес и общество ожидают внедрения электронных услуг – Госагентство электронного управления // <http://pressorg24.com/news?id=91476>. – 2014. – 17.10).*

17 жовтня 2014 року в Мінрегіоні відбувся круглий стіл на тему «Від електронної послуги до електронного урядування» за підтримки ОБСЄ та фонду «Відродження», в ході якого презентували пілотні електронні адміністративні послуги у сфері будівництва, які запроваджено в рамках реалізації спільного проекту Державного агентства з питань електронного урядування України, Державної архітектурно-будівельної інспекції України (ДАБІ) та Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

Мирослав Кошелюк, заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства відкриваючи захід наголосив, що саме розвиток багатоканальних електронних послуг є одним з пріоритетів багатьох країн світу. Саме електронні послуги здатні ефективно обслуговувати динамічну економіку сучасного світу, які доступні цілодобово 7 днів на тиждень, що дуже важливо у сучасних умовах, та прозорі, що значно зменшує можливості для корупції та інших зловживань.

Антикорупційним бар'єром називає сучасні інформаційні технології в державному управлінні **Координатор проектів ОБСЄ в Україні Вайдотас Верба.**

«Сучасні інформаційні технології в державному управлінні можуть створити своєрідний антикорупційний бар'єр через впровадження прозорих процедур, надаючи можливість контролю за наданням послуг».

На першому етапі реалізації спільного проекту запроваджено чотири пілотні електронні адміністративні послуги: реєстрація повідомлення або декларації про початок виконання підготовчих робіт та реєстрація повідомлення або декларації про початок виконання будівельних робіт. Так, громадяни та організації, які розпочинають будівництво (реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт) об'єктів I-III категорії складності, можуть отримати необхідні документи без відвідування органів влади. Зазначені послуги замовник може отримати через Інтернет на веб-сайті e-dabi.gov.ua, заповнивши необхідну електронну форму повідомлення або декларації та підписавши її електронним цифровим підписом.

Керівник Держархбудінспекції Максим Мартинюк. «Ми хочемо максимально спростити та зробити комфортним порядок отримання громадянами послуг з боку ДАБІ України. Коли система запрацює, людина зможе, не виходячи з дому, заповнити декларацію про початок виконання будівельних робіт, яка автоматично буде направлятися до відповідного територіального органу Держархбудінспекції. Причому весь шлях проходження документу можна відслідкувати онлайн. Це в разі прискорить процес оформлення дозвільної документації, ліквідує черги в ЦНАПах та суттєво знизить корупційні ризики».

Олександр Риженко, голова Державного агентства з питань електронного урядування України наголосив, що запроваджені електронні послуги в будівництві є пілотними. *«Відповідно до чинного законодавства електронні адміністративні послуги повинні надаватись через єдиний державний портал адміністративних послуг. Наразі портал знаходиться у стані модернізації. Тому, запроваджуючи ці послуги ми орієнтувались на кращий європейський досвід. У більшості країн ЄС різні відомства самостійно розробляють електронні послуги відповідно до єдиних відкритих стандартів та правил, які потім інтегруються до єдиного порталу. Тобто, у більшості випадків, єдиний веб-портал забезпечує централізований доступ до переліку окремих фреймворків, окремих послуг, а також централізовані інформаційні сервіси та сервіси авторизації. У нашому випадку, ми позиціонуємо пілотні електронні послуги, як окремі сервіси майбутнього єдиного державного веб-порталу адміністративних послуг»* (***Від обговорення – до дій: Уряд впровадив пілотні електронні адмінпослуги у сфері будівництва // <http://www.myvin.com.ua/ua/news/politics/30290.html>. – 2014. – 17.10).***

Кабинет міністрів України выделил Министерству регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства 7 млн 866 тыс. грн для обеспечения руководства и управления в сфере электронного правительства. Об этом говорится в распоряжении правительства № 955-р от 13 октября 2014 г.

«Согласно части шестой статьи 23 Бюджетного кодекса Украины передать бюджетные назначения, предусмотренные в 2014 г. Министерству образования и науки в общем фонде государственного бюджета по программе «Руководство и управление в сфере науки, инноваций и информатизации», в сумме 7 млн 453,473 тыс. грн Министерству регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства для обеспечения руководства и управления в сфере электронного правительства».

Кроме того, правительство поручило перераспределить объем бюджетных назначений Минрегиону в сумме 412,6 тыс. грн путем уменьшения их объема по программе «Руководство и управление в сфере регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства» и установления расходов потребления для обеспечения руководства и управления в сфере электронного правительства.

В то же время Кабмин увеличил финансирование Минобразования по программе «Общее руководство и управления в сфере образования и науки» на 354,427 тыс. грн (294,427 тис. грн + 60 тис. грн) путем уменьшения их объема по программе 412,6 «Руководство и управление в сфере науки, инноваций и информатизации».

Государственной казначейской службе правительство поручило перечислить бюджетные средства согласно переданных бюджетных назначений (*Кабмин выделил Минрегиону 7,8 млн грн для управления в сфере электронного правительства // <http://transport.rbc.ua/rus/kabmin-vydilil-minregionu-7-8-mln-grn-dlya-upravleniya-v-sfere-18102014181500>. – 2014. – 18.10*).

Державне агентство з питань електронного урядування України представило план роботи на 2015 рік. Основне завдання новоствореної структури – реалізувати державну політику у сфері електронного урядування, інформатизації, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів. «Впровадження е-урядування підвищить ефективність роботи Уряду, зробить послуги, які державні органи надають українцям, прозорими і доступними. Порядок денний Агентства розроблений згідно Стратегії реформ-2020 та в рамках стратегії соціально-економічного розвитку Європейського Союзу на період до 2020 року», – зазначив Голова Державного Агентства з питань електронного урядування України Олександр Риженко під час прес-брифінгу, який пройшов у рамках Медіа-центру реформ за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Ключовими показниками ефективності роботи новоствореного агентства на 2015 рік визначені:

Впровадження в пілотну експлуатацію систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, підключення до неї 10 пріоритетних інформаційних урядових ресурсів.

Надання 10 пріоритетних послуг в електронній формі (з переліку 20 базових послуг Європейського Союзу).

Впровадження веб-порталу відкритих даних; представлення інформації з 5 пріоритетних інформаційних ресурсів органів влади у вигляді структурованих наборів даних для автоматичного оброблення.

Впровадження в пілотну експлуатацію веб-порталу електронної демократії та створення інноваційного центру розвитку е-урядування в Україні.

Розроблення Концепції та запровадження Державної цільової програми розвитку електронного урядування «Електронна Україна 2020»; у всіх областях затвердження програми інформатизації.

За результатами дослідження, яке провела **соціологічна служба Центра Разумкова**, більше 60% відсотків українців відвідують урядові сайти, половина з них цікавиться режимом роботи та необхідними документами для отримання адміністративних послуг, інша половина – отриманням консультацій. «24% громадян України хочуть мати можливість впливати через Інтернет-петиції на обов'язковість розгляду того чи іншого питання відповідними органами влади та вносити свої пропозиції до проектів рішень. 19% висловили готовність брати участь у консультаціях, які організують органи влади на веб-сторінках з питань місцевої регіональної та державної політики», – додав **експерт робочої групи з розробки урядової політики в сфері розвитку електронного урядування при Віце-Прем'єр-Міністрові України Володимирі Гройсманові Роман Кобець**.

Дослідження було проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 12 по 18 вересня 2014 року в усіх регіонах України крім Автономної Республіки Крим. Опитано 2017 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки – 2,3%. Опитування проведене за підтримки SIDA – шведської агенції міжнародного розвитку (*Державне агентство з питань електронного урядування України визначило цілі і завдання на 2015 рік // <http://uacrisis.org/ua/elektronne-uryaduvannya>. – 2014. – 08.10*).

Незабаром всі свідомі українці зможуть впливати на рішення влади в режимі он-лайн.

Пам'ятаєте, як під час Революції гідності ми підписували інтернет-петиції до Білого дому? Тепер така процедура спілкування з можновладцями започатковується і в нас. Крім того, некомфортні черги в держустановах, щоб отримати адмінпослугу, якийсь папірець чи зібрати пакет документів, підуть у небуття. Натомість з'явиться можливість одержати їх дистанційно. Адже в нашій країні започатковується електронне урядування. Новостворене Державне агентство з питань е-урядування учора на прес-конференції представило цифровий порядок денний на 2015 рік, розроблений згідно зі Стратегією реформ-2020 та в рамках стратегії соціально-економічного розвитку Євросоюзу до 2020 року.

«Е-урядування дозволить нам по-іншому побудувати діалог між державою та громадянином, подолати корупцію, знівелювати негативний вплив бюрократії. Та найголовніше – підвищити якість прийняття управлінських рішень», – наголосив **голова новоствореного агентства**

Олександр Риженко. – Серед пріоритетів – створення електронних послуг для громадян та бізнесу, розробка стандартів електронної взаємодії та забезпечення відкритості урядових даних».

А чи готові громадяни до е-урядування? Як показало **вересневе соціопитування 2071 респондента, проведене Центром Разумкова**, 31% громадян взагалі не розуміють, що це таке? Утім, 24% українців хочуть впливати на розгляд того чи іншого питання відповідними органами влади та вносити свої пропозиції до проектів рішень. Понад 60% громадян відвідують урядові сайти для отримання інформації. Із них 32% опитаних нарікали на неповноту інформації, а 22% – що вона часто застаріла. А 45% громадян взагалі не користуються Інтернетом. 20% не мають фінансової можливості отримувати інтернет-послуги. І це може стати перешкодою амбітним урядовим планам (*В Україні започатковують електронне урядування // <http://golosukraine.com/publication/politika/ukrayina/32167-v-ukrayini-zapochatkovuyut-elektronne-uryaduvannya/#.VEU5FFeHPUc>. – 2014. – 09.10*).

6 жовтня у Вінниці перебував Віце-прем'єр-міністр – міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Володимир Гройсман. Під час зустрічі з міськими та сільськими головами населених пунктів Вінницької області презентував реформи з децентралізації та місцевого самоврядування, які є частиною президентської «Стратегії-2020».

Заплановані перетворення в рамках «Стратегії-2020» включають: реформи місцевого самоврядування; регіональної політики; адміністративних послуг; державної служби; електронного урядування та енергоефективності. Саме за цей блок реформ відповідає ще донедавна один з найбільш успішних мерів України, а нині Віце-прем'єр-міністр Володимир Гройсман.

...Реформа місцевого самоврядування включає й запровадження електронного урядування, яка також буде реалізована протягом 2015 року. На даний момент вже створено єдиний орган виконавчої влади, що відповідає за розвиток е-урядування (Державне агентство). Триває розробка політики розвитку електронного урядування в Україні («Зелена книга» та «Біла книга», які мають стати основою державної цільової програми розвитку електронного урядування в Україні в 2015-2020 році). Електронне урядування дозволяє скоротити витрати держбюджету за рахунок автоматизації ряду процесів та нівелює корупційні можливості чиновників (*В.Гройсман: 2014-2015 роки повинні стати часом докорінних змін // <http://www.voznesensk.org/material/1147>. – 2014. – 08.10*).

Председатель Государственного агентства по вопросам электронного управления Александр Рыженко:

Государственное агентство по вопросам электронного управления намерено создать единую систему электронного взаимодействия государственных информационных ресурсов до конца 2015 года.

«Первая цель, это система электронного взаимодействия государственных электронных ресурсов должна быть введена в эксплуатацию». К данному ресурсу будет подключено 10 информационных правительственных ресурсов. Будет создан единый портал открытых данных, где в свободном доступе будет представлена информация с 5 государственных информресурсов.

Госагентство намерено способствовать переходу органов госвласти к предоставлению 10 ключевых государственных услуг в электронном виде. Перечень таких услуг будет определен отдельно на основании списка электронных госуслуг, который принят в Европейском Союзе (12 услуг для граждан, 8 – для бизнеса).

Напомним, Кабинет Министров перенес внедрение автоматизированной системы «Единое окно представления электронной отчетности» на 1 декабря *(В Украине разработают система электронного взаимодействия госресурсов 387 // <http://ukranews.com/ru/news/ukraine/2014/10/08/139429.V-Ukraine-razrobotayut-sistema-elektronnogo-vzaimodeystviya-gosresursov>. – 2014. – 08.10).*

Більше ста осіб, серед яких експерти з ІКТ, урядовці, громадські діячі та підприємці, долучилися до обговорення законопроектів стосовно впровадження е-урядування в Україні.

6 жовтня 2014 року в Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства відбулося спільне засідання робочої групи з розробки урядової політики у сфері розвитку е-урядування при Віце-прем'єр-міністрові України В.Гройсманові та групи в рамках Реанімаційного пакету реформ.

Співголова робочої групи Олег Левченко у вступному слові зазначив, що на громадське обговорення винесені перші базові законопроекти, прийняття яких важливе для розвитку е-урядування в Україні. Йдеться про проект закону про відкриті дані та про єдину систему електронної взаємодії.

Олексій Вискуб, керівник підгрупи зі стандартів е-урядування та е-послуг, представив проект закону про єдину систему електронної взаємодії.

Дмитро Котляр, експерт реанімаційного пакету реформ та Денис Гурський, CEO у SocialBoost розповіли про соновні положення проекту закону про відкриті дані.

На засіданні були присутні члени робочої групи, посадовці державного Агентства з питань електронного урядування України, незалежні експерти та представники зацікавлених урядових, громадських та підприємницьких структур. Загалом – 120 осіб.

Під час обговорення було вирішено, що всі зацікавлені сторони мають можливість вносити свої поправки та зауваження до проектів закону в електронному вигляді. Надіслати ідеї чи зауваження можна надсилати до 17 жовтня робочій групі egvukraine@gmail.com, вказавши в темі листа назву законопроекту. Всі зауваження та доповнення будуть опрацьовані авторами законів, а опісля – ще раз представлені громадськості.

Захід відбувся за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та ПРООН (*Громадськості представили проекти законів про відкриті дані та єдину систему електронної взаємодії // <http://etransformation.org.ua/category/news>. – 2014. – 07.10*).

Латвія поділилася досвідом імплементації електронного урядування з членами робочої групи з розробки урядової політики у сфері розвитку електронного урядування України.

З 10–13 вересня цього року, експерти з робочої групи по е-урядуванню перебували в Ризі, де ознайомилися із структурою електронного урядування Латвії. Робочий візит був організований за ініціативи експертів з Робочої групи з розробки урядової політики у сфері розвитку електронного урядування при Віце-Прем'єр-Міністрові України, В. Гройсманові.

Головним органом влади у сфері електронного урядування є Міністерство захисту навколишнього середовища та регіонального розвитку Латвії, яке наразі займається розробкою нового стратегічного документу щодо розвитку е-урядування в Латвії до 2020 року.

Члени робочої групи ознайомились з роботою Міністерства, структурою порталу адміністративних послуг та системою електронної взаємодії, особливостями роботи з системою електронного документообігу та електронної ідентифікації, базовими нормативно-правовими документами щодо е-урядування, а також короткостроковими та довгостроковими планами Латвії (*Українці вивчали досвід Латвії в галузі е-урядування в Україні // <http://etransformation.org.ua/2014/10/02/214>. – 2014. – 02.10*).

Голова Агентства, Олександр Риженко, в рамках Digital Action Day в Брюсселі провів зустріч з Нелі Крус, Єврокомісаром з питань цифрових технологій.

У понеділок, 29 вересня, відбулася міжнародна конференція “Digital Action Day”. Українську делегацію очолив Олександр Риженко, Голова Державного агентства з питань е-урядування України. До складу увійшли також двоє представників робочої групи з розробки урядової політики у сфері розвитку е-урядування при Віце-прем'єр-міністрові України В. Гройсманові.

«Digital Action Day» відбувається під егідою Європейської комісії з інформаційних комунікацій, в рамках програми «Digital Agenda for Europe. A Europe 2020 initiative». Захід відкрила Нелі Крус, віце-президент Європейської Комісії, Єврокомісар з питань цифрових технологій.

Під час конференції Голова Державного агентства з питань е-урядування України провів ряд зустрічей щодо залучення європейських експертів до роботи над спільними проектами з розвитку електронного урядування в Україні.

Зокрема, представники України зустрілися з пані Крус та паном Міхалом Боні, членом Європейського Парламенту, колишнім міністром з питань адміністрування та цифризації Польщі, для обговорення стратегічно

важливих кроків для ефективного впровадження електронного урядування в Україні.

Сторони домовилися про співробітництво з комітетом з питань е-урядування Європейської Комісії та залучення європейських експертів для обміну досвідом щодо впровадження кращих європейських практик в сфері електронного урядування (*Україна починає співпрацю із комітетом Єврокомісії в галузі е-урядування* // <http://etransformation.org.ua/2014/10/01/197>. – 2014. – 01.10).

Витяги з програмних положень та заяв представників політичних партій щодо електронного урядування

Партія «Удар Віталія Кличка»

Електронне урядування – це трансформація внутрішніх і зовнішніх відносин державних організацій на основі використання можливостей сучасних інформаційних технологій з метою підвищення рівня прозорості діяльності влади, розширення участі суспільства в питаннях державного управління, оптимізацію надання державних послуг та підвищення ефективності діяльності державних органів.

Ключовими функціями електронного урядування є:

Інформування громадян та бізнесу про діяльність державних органів

Надання державних послуг в режимі on-line

Залучення громадян та бізнесу до обговорення та прийняття управлінських рішень

Автоматизація діяльності державних органів та міжвідомчої взаємодії

Початок розвитку електронного урядування в нашій країні можна сміливо датувати далеким 1998 роком, коли було прийнято Закон України «Про Національну програму інформатизації». Не зважаючи на достатньо значний проміжок часу електронне урядування в Україні все так само залишається на етапі становлення. З одного боку суспільство не розуміє переваг цього інструменту, з іншого боку держава не зацікавлена в його запровадженні.

Стан електронного урядування в Україні на сьогодні можна охарактеризувати як інформування громадськості про діяльність державних органів із першими спробами запровадження державних послуг он-лайн.

Згідно результатів щорічного рейтингу ООН готовності країн світу до впровадження електронного урядування Україна посіла 54 позицію серед 184 країн світу поступившись 13 позиціями своєму результативі 2008 року. Негативна динаміка рейтингу України вказує на відставання темпів розвитку технологій електронного урядування у порівнянні з іншими країнами світу.

Досвід розвинутих країн демонструє необхідність переходу від відомчої орієнтації діяльності держави до орієнтації на потреби й завдання громадян.

Технології е-урядування уже давно використовуються і успішно функціонують у багатьох зарубіжних країнах (США, Сінгапур, Великобританія, Швеція, Данія, Норвегія, Коста-Ріка, Катар, Об'єднані Арабські Емірати, Латвія, Естонія, Чехія тощо). Так, Уряд США надає громадянам різноманітні послуги через Інтернет: видачу ліцензій, сплату податків тощо. В Англії реєстрація фірм потребує заповнення через мережу тільки однієї форми. Фінляндія та Сінгапур пропонують своїм громадянам послуги через мобільний зв'язок. Наприклад, Верховний суд Сінгапуру надсилає громадянам SMS, щоб нагадати дату засідання. Крім того, ті громадяни Сінгапуру, котрі авторизовані на сайті, можуть електронним способом подавати до суду позови у незначних справах. On-line податкова служба Ірландії дозволяє підприємствам отримувати інформацію про оподатковування, сплачувати податки, заповнивши відповідні електронні форми, а також отримувати податкові кредити. Сайт Земельної служби цієї ж держави надає компаніям інформацію про нерухомість і дає можливість здійснювати будь-які операції, пов'язані із землею і нерухомістю. Сайт Федерального агентства зайнятості Ірландії містить інформацію про ринок робочої сили для роботодавців і працівників, а сайт Реєстраційної палати дає можливість зареєструвати компанію будь-якої організаційно-правової форми, зареєструвати найменування компанії, внести зміни в статутні документи, оформити фінансові документи, легалізувати іноземні документи. В Естонії функціонує Інтернет-портал «Сьогодні вирішую я» (Tana otsustan mina), за допомогою якого громадянин республіки може взяти участь в управлінні державою – висловити свою думку про поточні процеси у країні, запропонувати поправки до законопроектів тощо. Цей портал також дозволяє користувачу голосувати. Якщо ідея поправки чи іншої пропозиції містить раціональне зерно і підтримується іншими Інтернет-користувачами, естонський прем'єр-міністр відсилає цю пропозицію зі своєю резолюцією у відповідне міністерство. На сьогодні болгари, завдяки новій ІТ-системі, котра об'єднує паспортний департамент із міністерством внутрішніх справ, поліцією та системою кримінального судочинства, можуть одержати паспорт протягом 5-10 хвилин. Зазвичай же ця процедура займає як мінімум кілька тижнів. Це все забезпечується технологіями е-урядування.

В Україні, нажаль, мають місце спроби застосувати інноваційний інструмент електронного урядування до бюрократизованого та морально застарілого державного устрою. Результатом є низькі темпи впровадження електронного урядування внаслідок не сприйняття бюрократичною машиною явища, яке покликане її знищити.

Існуючі на сьогодні державні електронні ресурси такі як урядовий портал, web-сайти Президента, міністерств, відомств і місцевих органів виконавчої та представницької влади не в спроможі виконувати функції повноцінного електронного урядування з причини практично повної відсутності інтеграції їх інформаційних ресурсів.

Запровадження повноцінної системи електронного урядування вимагає значної внутрішньої підготовчої роботи на рівні державних органів. Аналіз

стану електронного урядування показав наявність великої кількості проблем, ключовими з яких є низький рівень фінансування проєктів електронного урядування, не повністю сформована та суперечлива нормативно-правова база, відсутність політичної волі для пріоритетного виконання проєктів електронного урядування.

Необхідно загострити увагу на тому, що впровадження електронного урядування може дати значний економічний та соціальний ефект тільки у тому випадку, якщо паралельно із автоматизацією державних управлінських процесів буде відбуватися реінжиніринг цих процесів та оновлення відповідного законодавчої бази.

Запровадження реального електронного урядування в Україні допоможе знищити корупцію. Громадяни практично не будуть стикатися з чиновниками, а швидкість прийняття рішень виросте в рази. Отримати свідоцтво про народження, паспорт, відкрити/закрити бізнес, оформити машину, поспілкуватися із податковою – всі ці питання можна буде вирішити через Інтернет, без візиту до держорганів. Крім того, ми отримаємо серйозну економію бюджетних коштів. Так, в Естонії інвестиції в «Електронний уряд» окупилися всього за 14 місяців, а Франція щороку економить з його допомогою більше 10 мільярдів Євро (*Агафонова Н. Електронне урядування – це шлях від «держави над громадянами» через «державу для громадян» до «держави громадян» // <http://www.klichko.org/team/blogs/?id=16076>. – 2014. – 04.10).*

«Народний фронт»

У програмі «Народного фронту» обіцяють: ухвалення нової воєнної доктрини і визнання Росії агресором; курс на НАТО; створення «електронного уряду»; інформаційну безпеку; зміну джерел енергоресурсів. Ці та більшість інших намірів «Народного фронту» допоможуть створити коаліцію з «порошенківцями». Про такі наміри Порошенко і Яценюк впевнено говорять ще до виборів (*Партії у передвиборчих програмах декларують соцзахист учасникам АТО і обіцяють вступ України в ЄС // <http://electioninfo.org.ua/nodes/nodes/view/type:news/slug:part-u-peredviborchih-programah-deklaruyut-sotszahist-uchasnikam-ato-obtsyayut-vstup-ukrani-v-s>. – 2014. – 06.10).*

ВО «Батьківщина»

Дуже конкретна, стратегічна за способом побудови тез та інноваційна є програма «Батьківщини». Теза «рішуча перемога над агресором замість ілюзії миру» є фактично найкращим формулюванням стратегії найближчого майбутнього України. Посилення обороноздатності країни містить конкретні кроки (яких нема в програмі БПП): поміняти генералів, закупити зброю, запустити на повну потужність оборонну промисловість. Окрім того, там містяться конкретні інновації в міжнародній політиці, включаючи відмову

від позаблокового статусу і орієнтацію на вступ до НАТО. В програмі є конкретні пропозиції щодо перемоги над корупцією та проведення люстрації. *Програма містить радикальну інновацію – перехід до системи «Електронного Уряду», що є вперше в українській політиці (Дацюк С. Найгірші та найкращі партійні програми // <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/5445036c6ed57>. – 2014. – 20.10).*

«Об'єднання «Самопоміч»

Програма партії:

«Спрощення процедури надання адміністративних послуг для громадян і бізнесу... Розвиток телекомунікаційної інфраструктури із впровадженням її елементів в усіх сферах суспільного життя».

Кандидат у народні депутати від Об'єднання «Самопоміч» Олексій Скрипник:

Україна займає 6 місце в світі по розвитку ІТ. І займає перше місце по невикористанню ІТ у своїй країні.

Ми мусимо це поміняти, і зробити це так, щоб електронне врядування було одним із елементів розвитку країни і доступу громадян до чиновників до держави. Це зекономить нам мільярди, час для впровадження електронного врядування орієнтовно від 2 до 5 років. Це дасть можливість громадянам розуміти, що відбувається в державі, посилати запити, на які країна змушена буде відповісти (*Електронне урядування – один з елементів розвитку країни, – Скрипник // <http://samopomich.ua/elektronne-uryaduvannya-odyn-z-elementiv-rozvytku-krajiny-skrupnyk>. – 2014. – 03.10).*

Громадянська позиція

Програма партії:

«Спростити процедури надання адміністративних послуг, повністю перевести їх на систему «єдиного вікна»; запровадити електронне урядування».

«Інтернет-партія України»

Програма партії:

Програма партії спрямована на досягнення мети – розбудови України як сучасної європейської держави, поширення та впровадження сучасних засобів для спрощення, пришвидшення та відкритості процесів, пов'язаних з функціонуванням державних і громадських інститутів, стимулювання й підтримка активних категорій населення, створення сприятливих умов для реалізації особистості, захист інтересів громадян на всіх рівнях державної влади.

Ціль Інтернет партії України – створити простий, ефективний та прозорий механізм державного управління. Сформувані результативні та якісні процеси надання соціально значимих державних послуг.

Інтернет партія України пропонує українському суспільству шлях випереджального розвитку нашої держави.

У політичній сфері:

– «Влада під контролем» – механізм, який передбачає відкрити і доступну інформацію про голосування народними обранцями, яка буде автоматично публікуватися у всесвітній глобальній мережі Інтернет, а так само встановити Веб спостереження в реальному часі за подіями в залі Верховної Ради, і повсюдно в кабінетах всіх чиновників усіх міністерств. Завдання цього проекту - виключення будь-якої можливості для зловживань та корупції.

– «Діалог» – повернення до мажоритарної виборчої системи та запровадження обов'язкової щоквартальної он-лайн-конференції, де делегат представницького органу буде зобов'язаний відзвітувати перед своїм електоратом.

– Впровадження проекту «електронний перепис населення».

– Впровадження системи електронного голосування в Україні.

– Створення ІТ-панелі – безкоштовний інструмент для ще більшої прозорості роботи уряду.

– Запуск проекту моніторингу державних витрат на основі відкритих даних.

У фінансовій, економічній та діловій сфері:

– «Онлайн-бюджет» – загальнодоступний для громадян України Інтернет ресурс, на якому будуть оприлюднені всі фінансові переміщення, що здійснюються нашим урядом, аж до того, що кожен платник податків зможе дізнатися на що конкретно були спрямовані надані їм кошти.

– Впровадити єдину систему електронного документообігу.

– Впровадження проекту – Електронні рахунки-фактури. Головною перевагою використання електронної рахунок-фактури є відсутність необхідності дублювання документа на папері при прийнятті відповідної законодавчої бази. Використання даної електронної системи дозволить підприємствам суттєво скоротити часові витрати на обмін рахунками-фактурами, а також заощадити гроші і сили працівників.

– «Е-ліцензування» – проект, який в основному призначений для суб'єктів підприємництва. Це спрощення процедур отримання підприємствами різного роду дозвільних документів для провадження певних видів діяльності. Е-ліцензування дає можливість людині, яка подає заявку на отримання ліцензії, відслідковувати всю процедуру її розгляду. При цьому повністю виключається контакт між особою, яка розглядає заявку, і тим, хто її подає. Він має величезну ефективність у сфері боротьби з корупцією.

– Створення інформаційної системи «Електронні державні закупівлі». Відтепер підприємець, не виходячи з офісу, може брати участь в тендерах.

– Ввести в постійну експлуатацію державні бази даних фізичних і юридичних осіб, з'єднані по всій країні в єдині реєстри.

– Запуск соціальної мережі для українських НКО (не комерційних організацій).

– Запуск проекту краудфандінг або інвестиції від великого числа людей. Зараз тренд – мікрофінансування від великої кількості користувачів, які фактично дотують проект. Як це працює: якщо подобається проект, ви перераховуєте на нього гроші за допомогою смс, он-лайн платіжних систем і т.д.

– Створення проекту «Громадянські проекти в мережі». У всіх країнах світу активно використовують систему opendata та громадянської активності, щоб сама аудиторія створювала проекти, на які не доведеться витратити величезні гроші.

– Відкрити Інтернет-портал, на якому компанії зможуть скаржитися на бар'єри, що встановлюються місцевими владами, і обговорювати з ними варіанти вирішення проблем.

– Створення інтернет-порталу, який буде присвячений економічному та суспільному життю України. Мета: вести обговорення проблем модернізації в столиці та регіонах країни.

У правовій сфері:

– Запустити проект «Єдина нотаріальна інформаційна система» е-нотаріат», завдання якої забезпечити своєчасну і достовірну звітність про нотаріальні дії, ефективну роботу нотаріусів та їх взаємодія з урядом. Населенню в свою чергу надаються якісні, правові нотаріальні послуги.

– Впровадження системи Електронного цифрового підпису. Мета – забезпечення легітимності електронного документообігу, платіжних транзакцій, стимулювання розвитку електронних державних закупівель.

У сфері освіти:

– Проведення реформ, які переведуть всі державні освітні установи на повністю бюджетне фінансування. Інтернет партія України (ІПУ) виступає проти комерціалізації вищої та середньої навчання. Причина – в Україні створюються передумови для фактичного поділу освіти на «елітне» і «звичайне». Бюджети суб'єктів країни не в змозі осилити здійснення подібних перетворень, а доступ до «додаткового утворення» отримують тільки ті діти, батьки яких «доплатять». Комерціалізація бюджетної сфери зробить її послуги недоступними для значної частини незаможного в цілому населення України. Молоді реформатори ІІ передбачають, що дана проблема може привести до розшарування суспільства, що може спричинити за собою негативні наслідки. Мета реформ ІІ: держава фінансує діяльність освітніх установ, чийі послуги для громадян – абсолютно безкоштовні.

– Проведення повної комп'ютеризації шкіл і держустанов. Мета: комп'ютерні технології стануть повсякденним інструментом навчального процесу в школах країни. Комп'ютери повинні бути практично в кожному класі державних шкіл. Однак учні, як правило, працюють в Інтернеті на комп'ютерах, встановлених в шкільній бібліотеці або ж єдиному класі з інформатики. Учні повинні забути про таке поняття, як черга на отримання комп'ютерного часу, і мати можливість в будь-який час і термін скористатися Інтернетом і базовими програмами. Тому, абсолютна комп'ютеризація

державних освітніх закладів є для Інтернет партії України одним з основних завдань.

– Створення унікального інтернет-порталу для громадян і бізнесменів «Безкоштовне вивчення іноземних мов» (навчальні відеофільми з титрами он-лайн, тести на «виживання» в іноземній середовищі, мультимедійні уроки, корисна лексика для роботи і дозвілля, кризова термінологія, шаблонні і популярні фрази, мову іноземних новин та багато інших ефективних програм по вивченню більш 30-ти іноземних мов).

– Створення проекту «Електронний Щоденник в Україні». В «школах майбутнього» будуть застосовувати технології, зрозумілі дітям, що народилися в століття інфотелекомунікацій. Школярі почнуть отримувати відмітки в електронні щоденники, а вчителі вести віртуальний класний журнал. Батьки зможуть через Інтернет дізнаватися про успішність дитини і перевіряти, чи був він взагалі в школі.

– Створення державної он-лайн бібліотеки.

У сфері соціально-значущих послуг:

– Впровадження системи «Держпослуга он-лайн», заснована на світових зразках – сайти, що надають державні послуги :оформлення документів, отримання інформації он-лайн. Від електронної реєстрації до запису в РАЦС, дитячий садок, реєстрації права власності, держпослуг в сфері транспорту, ЖКГ, охорони здоров'я і т.п.

Регіональні ініціативи

Рівне та Вінниця стали лідерами загального рейтингу веб-сайтів 100 найбільших міст України, отримавши по 148 балів, з максимально можливих 165 балів. Інформація такого змісту оприлюднена в десятому випуску Інформаційного Вісника «Якісні та доступні адміністративні послуги» від 14.10.2014, який надійшов на адресу Управління забезпечення надання адміністративних послуг Рівненської міської ради.

Вісник підготовлено на підтримку урядової ініціативи «Децентралізація влади» у рамках виконання проекту ЄС та ПРООН «Поширення кращих практик недержавного моніторингу надання адміністративних послуг». Основний партнер – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Моніторинг реалізований коаліцією неурядових організацій: ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», Асоціація міст України, Transparency International Україна, Громадянська мережа «ОПОРА» в рамках проекту «100 міст – крок вперед. Моніторинг інструментів електронного урядування, як основи надання електронних адміністративних послуг», в рамках проекту ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», підтриманого Програмою розвитку ООН в Україні.

Дослідження стало одним із наймасштабніших у даній сфері та дало змогу оцінити рівень та якість використання інструментів е-урядування, що є основою розвитку електронних адміністративних послуг, проаналізувати, які

зміни відбулись протягом року, виявити основні тенденції та наявні проблеми при їх впровадженні.

Основною метою моніторингу стало визначення рівня впровадження в діяльності органів місцевого самоврядування елементів електронного урядування для забезпечення оперативного та безперешкодного інформування населення, сприяння прозорості місцевої політики та протидії корупції, зростання якості надання адміністративних послуг, активізації громадськості та її залучення до суспільно-політичних процесів.

На основі результатів моніторингу сформовано рекомендації щодо кроків, які мають бути здійснені на державному та місцевому рівнях із метою підвищення ефективності впровадження системи електронного урядування в діяльності органів місцевого самоврядування та готовності міст України до надання адміністративних послуг в електронному форматі (*Офіційні веб-сайти Рівного та Вінниці – лідери всеукраїнського загального рейтингу ефективності впровадження електронного урядування як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді // <http://cnar.rv.ua/news/390-22-10-2014-ofitsijni-veb-sajti-rivnogo-ta-vinnitsi-lideri-vseukrajinskogo-zagalnogo-rejtingu-efektivnosti-vprovadzheniya-elektronnogo-uryaduvannya-yak-osnovi-nadannya-administrativnikh-poslug-v-elektronnomu-viglyadi> . – 2014. – 22.10).*

16 жовтня до Вінницького регіонального тренінгового центру завітали представник USAID, що займається питаннями технологій та електронного урядування Тім Дюбель та аташе з питань культури Посольства США в Україні Шері Бистрянські.

У цей час в РТЦ проходив тренінг з електронного урядування для групи користувачів з Територіального Центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Зазвичай у бібліотеці проводяться тренінги для різних цільових груп. У рамках проекту «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування» організувались тренінги для бібліотекарів, вчителів, студентів, представників громадських організацій та державних службовців.

Бібліотека співпрацює з Територіальним Центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та постійно організовує для слухачів центру навчання з основ комп'ютерної грамотності. У рамках тренінгів з основ комп'ютерної грамотності для учасників включається блок з е-урядування аби ознайомити та навчити якомога більше людей користуватися електронними послугами. Учасники спробували написати звернення до мера, розрахувати субсидію, переглянути стан черги до дитячих садочків на сайті Вінницької міської ради. Також тренер Ольга Коновальчук запропонувала переглянути як зарезервувати та придбати квиток на потяг на сайті Укрзалізниці, познайомила користувачів з послугами, які доступні на земельному та пенсійному порталі України (*Візит делегації Посольства США та Агентства з міжнародного розвитку (USAID) в РТЦ // <http://pdgvounb.blogspot.com> . – 2014. – 16.10).*

Ефективно управляти великим містом на сьогодні можна тільки завдяки впровадженню інноваційних технологій, а саме - завдяки електронному врядуванню. Електронне врядування дозволяє місту надавати нові послуги, які хочуть отримувати мешканці.

«У Львова є єдиний підхід до е-врядування – офіційний веб-сайт Львівської мерії, на якому ми хочемо універсалізувати всі послуги, які мерія надає населенню міста Львова. Тут ви можете бачити електронну карту міста, де представлено всі установи та можливість побачити, яка територія у кого на балансі обслуговується. Ця карта буде доповнюватися інформацією по кожній будівлі – які кошти йшли на цей об'єкт, яка можлива/неможлива реконструкція, чи це пам'ятка чи не пам'ятка архітектури. Ця вся інформація – це те, що ми називаємо геоінформаційною системою нашого міста», – розповідає Галина Космина, координаторка проекту «Підтримка е-адміністрації в Україні» Львівської міської ради.

Презентація Проекту впровадження електронного уряду у Львівському муніципалітеті відбулась у рамках Конгресу Ініціатив Східної Європи, який проходив з 2 по 4 жовтня у Любліні (*Жовтко Галина Електронний уряд у Львові // Громадський простір (http://www.civicua.org/news/view.html?q=2313053). – 2014. – 13.10).*

П'ятикурсник факультету прикладної математики і програмування ЛНУ ім. І. Франка Назар Садов'як розробив мобільний додаток до електронного звернення на сайті Львівської міськради. Хлопець стажувався в мерії, в департаменті розвитку, і тоді вирішив удосконалити сервіс муніципального сайту.

Електронне звернення, як альтернативу паперовим заявам, у міськраді Львова запровадили ще п'ять років тому, розповів директор департаменту «Адміністрація міського голови» Андрій Москаленко. «Назар був ініціатором розробки мобільного додатку до цієї програми. Нам такий додаток був тоді дуже потрібний. Адже чимало львів'ян користуються айфонами. І завдяки такій розробці зможуть надсилати свої звернення до посадовців безпосередньо з телефона».

За його словами, хлопець заощадив для громади міста 5 тис. дол. США, бо саме стільки коштував би цей проект, якби його замовляли в ІТ-фірмі. Натомість Назар Садов'як зробив це для міста безкоштовно.

Зайшовши з мобільного додатка на сайт міськради, заявник заповнює формуляр, вказує електронну адресу, на яку йому надішлють відповідь, а також викладає суть звернення. За потреби він може долучити до заяви фото об'єкта, про який говорить, і своє місце перебування.

Зараз, розповів Назар Садов'як, він готує наступні ІТ-розробки для Львівської міськради. Тим часом у Центрі обслуговування мешканців у Ратуші відвідувачі говорять, що не знають про додатковий сервіс і можливість подати заяву з мобільного телефона. «Я не такий прогресивний в

ІТ-технологіях. Тому якби було щось важливе, я б напевно прийшов із заявою особисто в міськраду», – розповів львів'янин Богдан.

Та все ж новий проект у міськраді вже працює і декілька перших звернень з мобільних телефонів там уже зареєстрували. «Електронне звернення за законами України ще не має офіційного статусу, однак ми намагаємось щоразу ширше запроваджувати Е-урядування в Ратуші, аби берегти час львів'ян і посадовців. А заяви із сайту чи з мобільного додатку ми прирівнюємо до паперових. Коли ж електронне урядування в Україні узаконять, ми вже будемо до цього готові», – пояснив директор департаменту «Адміністрація міського голови» Андрій Москаленко (*Ірина Ващишин У Львові студент-програміст розробив ІТ-додаток для міської ради // http://zaxid.net/news/showNews.do?u_lvovi_studentprogramist_rozrobiv_itdodatok_dlya_miskoyi_radi&objectId=1325563. – 2014. – 09.10).*

Експертний погляд

Директор фонду «Демократические инициативы» им. И. Кучерива Ирина Бекешкина:

С помощью электронного правительства контролировать органы власти станет проще, но воспринимать его как решающий фактор не стоит.

По мнению нашей собеседницы, не исключено, что реализация проекта «Электронное правительство» станет единственным адекватным способом взаимодействия между гражданами и чиновниками.

Министерство должно работать, а не каждый день проводить какие-то брифинги. Если речь идет о том, что правительство должно быть открытым, что должны быть сайты, на которых полностью освещается его деятельность, чтобы можно было зайти на сайт и посмотреть, чем занимается министерство, какие у него планы, – это нормально.

Внедрение электронного правительства может помочь в борьбе с коррупцией, но вряд ли решающим образом. «Это поможет контролировать органы власти, но все-таки не может быть решающим фактором. Ведь многое зависит от того, что чиновники будут размещать на сайте. Может быть, какие-то вопросы они и не будут освещать. Конечно, это все эффективно, прогрессивно, никто с этим спорить не будет. Например, должны быть «горячие линии», где должны быть круглосуточные дежурства».

«Конечно, это будет для чиновников лишняя головная боль. Но если будет принято решение – ну что ж, будут вынуждены это делать» (*Експерт: Електронне правительство станет для чиновников лишней головной болью // <http://from-ua.com/news/325231-ekspert-elektronnoe-pravitelstvo-stanet-dlya-chinovnikov-lishnei-golovnoi-bolyu.html>. – 2014. – 09.10).*

Политолог, политтехнолог Анатолий Луценко:

Переход на электронное правительство – это очень масштабный и интересный проект. По словам нашего собеседника, первый проект

електронного правительства для Украины розроблявся ще в 1999 році. Сьогодні ж відкритим залишається питання: наскільки апарат готов до цього?

Електронне правительство – це не тільки електронний документообіг, це ще й нові правила життя.

Першою на електронне правительство переходила Латвія. «Смисл в тому, що всі процеси стають прозорими. Навіть програмне забезпечення підбирається так, щоб максимально збільшити кількість учасників процесу підготовки законодавчих актів, рішень Кабміну і так далі. Це є на самому справі ефект дуже хороший. В Малайзії, наприклад, корупційна складова сведена до мінімуму. Якщо ви хочете почати будівництво, то ви можете не знайомому вам чиновнику в електронному варіанті надіслати свій проєкт – і в процесі двох днів ви або отримаєте добро, або вам прийде, як аноніму, відповідь. Це відповідь на те, як ефективно це працює».

По словам політолога, на сьогодні особливою ретивості з боку правительства по цьому питанню не спостерігається.

«Якщо у правительства є бажання і курс на євроінтеграцію і максимальну дерегуляцію – то це ультравигідно. А якщо курс провозглашається один, а реалії, як ми спостерігаємо, кілька інших, то...»
(Політолог: Електронне правительство – це хороший проєкт, але влада не особливо торопиться з реалізацією // <http://from-ua.com/news/325229-politolog-elektronnoe-pravitelstvo-eto-horosho-no-vlast-ne-osobo-rvetsya-realizovivat-dannii-proekt.html>. – 2014. – 09.10).

Статистичні матеріали

В Україні 45% громадян не користуються мережею Інтернет, про це свідчать результати соціологічного опитування «Електронне урядування в дзеркалі громадської думки», який провела соціологічна служба Центру Разумкова в середині вересня за підтримки шведського агентства міжнародного розвитку на всій території України за винятком Автономної республіки Крим та території проведення антитерористичної операції. Про це заявив експерт робочої групи.

Експерт робочої групи з розробки урядової політики у сфері розвитку електронного уряду при віце-прем'єр-міністрі України – міністрі регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Роман Кобець:

Більше, ніж третина громадян України практично щодня, а то й кілька разів на день використовують Інтернет. Тих людей, які не користуються Інтернетом в Україні зараз – 45%. Більшість з них, якщо проаналізувати бар'єри, чому вони не користуються Інтернетом, 58% цих людей не відчують потреби в цьому, тобто вони ще до кінця не розуміють переваги, які дає Інтернет не тільки у відносинах з органами влади, але і в повсякденному житті, навчанні, дозвіллі і так далі.

93% всіх користувачів мають доступ до Інтернету вдома, майже третина на роботі і 11% у громадських місцях, де є wi-fi.

В Україні в 2013 р. на 6% збільшилася кількість дорослих громадян, регулярно користувалися Інтернетом в порівнянні з 2012 р. – до 50% (*Майже половина українських громадян не користуються Інтернетом // ПІК <http://www.pic.com.ua/majzhe-polovyna-ukrajinskyh-hromadyan-ne-korystuyutsya-internetom.html>. – 2014. – 08.10).*

Зарубіжний досвід

Министерство финансов Российской Федерации разработало модуль учета начислений подсистемы управления доходами государственной интегрированной информационной системы управления общественными финансами «Электронный бюджет».

Вопрос о создании и организации проведения пилотного проекта по апробации модуля будет обсуждаться на подкомиссии по использованию информационных технологий при предоставлении государственных и муниципальных услуг Правительственной комиссии по использованию информационных технологий для улучшения качества жизни и условий ведения предпринимательской деятельности 29 октября 2014 года.

Как говорится в материалах министерства, созданное ПО позволяет по единой технологии формировать и хранить документы о начислениях поступлений денежных средств по платежам, являющимся источниками доходов бюджетов бюджетной системы Российской Федерации, иным платежам, поступающим на счета органов Федерального казначейства, платежам, поступающим за выполнение работ (оказание услуг) государственными (муниципальными) бюджетными и автономными учреждениями (далее – документы о начислениях) с использованием справочников и классификаторов, централизованно ведущихся Министерством финансов Российской Федерации.

Как следует из материалов Минфина, ПО устанавливается на серверах участников Государственной информационной системы о государственных и муниципальных платежах (ГИС ГМП), имеющих доступ к системе межведомственного электронного взаимодействия (СМЭВ).

Участник ГИС ГМП, установивший модуль, может предоставлять доступ к удаленной работе в нем главным администраторам доходов, подведомственным администраторам доходов, государственным (муниципальным) бюджетным и автономным учреждениям, многофункциональным центрам предоставления государственных и муниципальных услуг.

По заявлению Минфина, программное обеспечение подготовлено для передачи в опытную эксплуатацию и проведения пилотного проекта по апробации заинтересованными участниками ГИС ГМП, по итогам которого планируется проведение его сертификации по требованиям безопасности Российской Федерации и перевод в промышленную эксплуатацию (*Рябова В.*

Минфин разработал модуль для «Электронного бюджета» // <http://d-russia.ru/minfin-razrabotal-modul-dlya-elektronnogo-byudzheta.html>. – 2014. – 28.10).

Правительство Таиланда одобрило создание портала, который предоставит единый доступ к услугам всех государственных учреждений. Его запуск намечен к началу 2017 года, о чем заявили в Агентстве по делам электронного правительства.

Основной проблемой, которую следует разрешить, станет качественное изменение работы всех ведомств, поскольку для предоставления государственных услуг они должны будут работать более сплоченно.

Сам портал будет базироваться на «государственном облаке», а пользовательский интерфейс будет разным – для граждан, представителей бизнеса, инвесторов и чиновников.

В конечном счете, успех проекта зависит от государственных инвестиций: «министерства и ведомства больше не смогут оправдываться тем, что не располагают необходимыми средствами» - пояснили в Агенстве.

Кроме того, в ближайшее время будет принят третий национальный план действий по развитию сферы информационно-коммуникационных технологий, что задаст порталу и другим проектам в сфере электронного правительства более четкое направление (*Таиланд разрабатывает единый государственный веб-сайт // <http://open.gov.ru/infopotok/5511060>. – 2014. – 27.10).*

Проект под названием «Умное правительство» американского округа Сан-Матео (Калифорния) был создан с целью разрешить проблемы дорожного сообщения между 20 городами, пригородами и поселками. Власти округа борются с пробками и упрощают парковку для граждан с помощью сети сенсоров и беспроводного доступа в интернет. Проект подразумевает активное участие городских организаций и частных компаний.

Одним из ключевых аспектов проекта является инициатива под названием «Умный коридор», подразумевающая сокращение пробок на основных трассах. Власти Сан-Матео инвестировали 35 миллионов долларов в создание целой инфраструктурной системы: указатели, сменные электронные сообщения, системы обнаружения транспортных средств и камеры видеонаблюдения. С их помощью собираются данные, которые позволяют осуществлять мониторинг, а также своевременно направлять бригады скорой помощи к местам ДТП.

Благодаря систематическому сбору и обработке данных доступ к информации в реальном времени есть у всех заинтересованных сторон – Департамента транспорта и коммуникационных центров. В свою очередь служащие, располагающие информацией, получают возможность своевременно менять оповещения на электронных табло, расположенных вдоль трасс.

Кроме того, для решения проблемы нехватки парковочных мест в округе Сан-Матео была внедрена сенсорная система определения наличия свободных мест на парковках, что экономит время водителей и снижает число пробок на дорогах (*Сан-Матео: современные технологии в борьбе с пробками // <http://open.gov.ru/infopotok/5511059>. – 2014. – 24.10*).

С 1 декабря 2014 года в Эстонии начнет действовать закон о выдаче «электронного гражданства» для иностранных граждан. Эстония одна из первых стран мира, которая для привлечения инвестиций в страну вводит электронный вид на жительство, передает УНН со ссылкой на агентство Блумберг.

Цифровое удостоверение личности электронного гражданина может быть выдан физическому лицу, связанному с Эстонией, которое заинтересовано в использовании эстонских цифровых сервисов или получении электронной подписи. Согласно закону иностранцы смогут зарегистрировать в местной юрисдикции свои компании, открыть счета в эстонских банках и пользоваться электронной подписью. Стоимость «электронного гражданства» составит 50 евро.

Законодатели рассчитывают на приток инвестиций после того, как закон вступит в действие. Ожидается, что к 2020 году этой услугой воспользуются не менее пяти тысяч иностранцев (*С 1 декабря Эстония вводит «электронное гражданство» // <http://odnako.su/news/world/-198034-s-1-dekabrya-estoniya-vvodit-elektronnoe-grajdanstvo> . – 2014. – 24.10*).

Ведомство по развитию инфокоммуникационных технологий Сингапура проводит соревнование среди граждан под названием Data in the City: Visualisation Challenge.

В рамках конкурса участники должны будут представить визуализацию истории о жизни в Сингапуре, основываясь как минимум на одном наборе открытых данных. Допускается использование как государственных данных, так и других источников информации, а также визуализация в виде картинок, анимации, текстов, карт и в любых других формах. Финалисты будут определены 31 октября 2014 года.

Отметим, что сингапурский портал открытых данных data.gov.sg содержит свыше 8000 дата-сетов, собранных 60 министерствами и ведомствами. Кроме того, существует и OneMap.sg – платформа обмена геопространственными данными, на которой доступно более 90 информационных слоев. Также появились дополнительные функциональные возможности в виде множества сервисов, содержащих данные различной тематики: начиная от образования и заканчивая окружающей средой. Здесь участники конкурса смогут найти такую информацию, как цены на недвижимость, данные об уровне воды, маршруты движения городского транспорта и многое другое (*Использование открытых данных в Сингапуре // <http://open.gov.ru/infopotok/5511047>. – 2014. – 20.10*).

В декабре в Финляндии стартует пилотный проект по обязательному предварительному бронированию через Интернет пересечения финско-российской границы через пограничный пункт «Ваалимаа» (со стороны России погранпереход Торфяновка), расположенном на трассе E18 между Хельсинки и Выборгом. Бронировать пересечение границы будет необходимо лишь при переезде из Финляндии в Россию, но система затронет как легковые, так и грузовые автомобили, сообщило Балтийское информационное агентство. Если эксперимент признают удачным, опыт распространят и на другие пункты пропуска.

«Выезжающие в Россию автомобилисты, приближаясь к пункту пересечения границы «Ваалимаа», как правило, сталкиваются с автомобильными очередями. Пилотный проект «Сервис управления очередями» направлен на повышение пропускной способности границы и на внедрение моделей, сберегающих время водителей, поскольку предварительное бронирование можно сделать по Интернету, избежав очередей», – сообщили в Центре экономического развития, транспорта и окружающей среды Юго-Восточной Финляндии.

Водители могут забронировать время прохождения границы на сайте eura.fi. Сейчас страница не работает, но с начала ноября, обещал корреспонденту «БалтИнфо» руководитель проекта Юрки Ярвинен, пользователей будут автоматически перенаправлять к форме подачи заявок.

Кроме того, оформить «переход» можно будет по телефону или в пунктах самообслуживания, которые расположены недалеко от границы. Для путешественников будут доступны четыре языка: русский, английский, финский и шведский. На данный момент сайт работает исключительно на финском, но вскоре ситуацию должны поправить. По словам Ярвинена, система предварительной записи действует по простому принципу: «планируй – бронируй – поезжай». Забронировать переход можно будет, например, на 15.00, 16.00 и так далее.

Аналогичная система бронирования GoSwift действует с лета 2011 года на эстонско-российской границе. Забронировать пересечение границы можно на 90 дней вперед на эстонском, английском и русском языках, представив для этого данные о транспортных средствах и лицах, которые планируют пересечь границу. Это можно сделать в Интернете или позвонив в Центр бронирования. При этом прибывшее для пересечения границы транспортное средство без предварительной брони может зарегистрироваться в живую очередь (*Николаев Ю. Для выезда из Финляндии в Россию на своей машине скоро потребуется электронное бронирование // <http://d-russia.ru/dlya-vyezda-iz-finlyandii-v-rossiyu-na-svoej-mashine-skoro-potrebuetsya-elektronnoe-bronirovanie.html>. – 2014. – 14.10).*

Развитие ИТ-индустрии в стране вполне сформировалось для начала вхождения в этап всеобщего электронного документооборота. В

связи с этим в Министерстве экономического развития всерьез занялись проектом по внесению в законодательство особых поправок касательно усиления юридической значимости цифровых подписей. *В предложении Министерства звучит вполне конкретная идея о замене круглых печатей электронными подписями.*

Большой шаг на пути развития электронного документооборота, в плане использования легитимных цифровых подписей обсуждался уже давно и даже был включен в программу «Оптимизация процедур регистрации юридических лиц и индивидуальных предпринимателей».

Наличие круглой печати на данное время, обязательно для всех юридических лиц. Тем не менее, уровень технического развития и квалификации в ИТ-сфере позволяет подделывать как печати так и подписи на бумажных документах без особого труда, фактически ставя под угрозу финансовую стабильность бизнеса в России.

Новый законопроект об электронных подписях позволит отойти от привязанности к бумажным документам и круглым печатям, а также усилить в плане информационной безопасности некоторые аспекты ведения документооборота в организациях.

На сегодняшний день рассматривается свободный выбор владельцев компаний в отношении использования юридических идентификаторов. Таким образом, собственник вправе сам будет выбирать пользоваться ли ему круглой печатью или же переходить на более современные методы подписания документов (*Меняем круглую печать на электронную подпись // <http://inetedu.ru/news-internet/36-e-business/362-e-signature.html> . – 2014. – 08.10*).

Глобальный форум электронного правительства (Global e-Government Forum) впервые прошел в Казахстане, собрав во Дворце Независимости в Астане экспертов, ученых, государственных деятелей в этой сфере из более чем 70 стран мира.

Главная тема форума – **«Умное управление в целях устойчивого развития: новые возможности партнерства в сетевом обществе»**.

В рамках форума правительство Казахстана отчиталось о своих достижениях и наметило новые цели.

Так, **премьер-министр РК Карим Масимов** сообщил, что Казахстан смог улучшить эффективность, доступ и прозрачность ключевых электронных госуслуг. В коммуникационную инфраструктуру вкладываются «огромные средства», принята амбициозная программа «Информационный Казахстан -2020», инициированная президентом РК Нурсултаном Назарбаевым, основная цель которой — создание открытого правительства.

Министр по инвестициям и развитию РК Асет Исекешев сообщил, что сегодня казахстанцы могут получать на портале электронного правительства 570 разных услуг. «И в целом каждый год через систему электронного правительства оказывается порядка 14 миллионов электронных

услуг. Для страны с населением в 17 миллионов, я думаю, это отличный показатель», — заключил он.

Председатель Комитета связи, информатизации и информации Сакен Сарсенов рассказал, что в ноябре на портале egov появится новый «Личный кабинет». Также до конца года на портале электронного правительства РК будет доступна онлайн-услуга по закрытию юридического лица. В электронном формате закрытие бизнеса будет происходить быстрее: пять дней вместо традиционных семи, а также потребует в два раза меньше документов.

Вице-министр по инвестициям и развитию РК Аскар Жумагалиев сообщил, что все услуги электронного правительства будут доступны в мобильной версии. «Мы хотим уже в этом году представить порядка 50 электронных услуг, самых востребованных для населения. В течение трех лет практически все услуги, которые имеются на портале правительства, предполагаем перевести в мобильное правительство», — сказал Жумагалиев.

Как отметил вице-министр, количество пользователей мобильных телефонов в Казахстане велико, и не пользоваться такой большой возможностью доступа к общественности было бы неправильно.

Представитель Комитета связи, информатизации и информации МИР РК Куралай Елеусизова рассказала о функционировании Единой системы электронного документооборота (ЕСЭДО) государственных органов Казахстана. По ее словам, за девять лет ЕСЭДО позволила сэкономить 53,68 тонны бумаги.

В настоящее время ЕСЭДО используют в 93 центральных и 1711 территориальных государственных органах.

В ближайшие планы проекта входит дальнейшее тиражирование ЕСЭДО, переход на облачные технологии и предоставление сервиса электронного документооборота, а также создание механизма межведомственного электронного документооборота государственных органов с негосударственными организациями.

Заместитель премьер-министра — министр по инвестициям и развитию Республики Казахстан Асет Исекешев сказал, что число интернет-пользователей в Казахстане достигло 12 млн человек, что составляет 70% населения. Уровень же компьютерной грамотности среди населения достигает почти 63%.

Охват цифровым телевидением составляет 51%, и к концу года планируется, что эта цифра достигнет 72%. «За два года мы достигнем 95% охвата населения цифровым телевидением».

Учитывая успехи Казахстана в создании электронного правительства, власти начали рассматривать концепцию «умного» правительства.

«Электронное правительство и его следующие поколения уже являются концепцией «умного» правительства. И мы рассматриваем стратегию «умного Правительства» параллельно с созданием smart-индустрии. Синергия этих концепций обеспечивает высокое качество жизни граждан, повышение эффективности системы государственного

администрирования» (Глобальный форум электронного правительства впервые прошел в Казахстане // <http://d-russia.ru/globalnyj-forum-elektronnogo-pravitelstva-vpervye-proshel-v-kazaxstane.html>. – 2014. – 07.10).

В соответствии с проектом бюджета РФ на 2015, и планами на 2016 и 2017 годы значительно увеличены бюджетные ассигнования по подпрограмме «Информационная среда»: в 2015 – на 14,8 млрд рублей, в 2016 – на 13,1 млрд рублей, в 2017 – на 4,2 млрд рублей, заявил член комитета по информполитике Роман Чуйченко.

«В основном это связано с увеличением объема субсидий на некоторые цели, например, на финансирование деятельности МИА «Россия сегодня» – в частности, в 2015 году – на 2,3 млрд рублей».

Также дополнительные суммы выделяются на обеспечение ВГТРК в связи с необходимостью финансирования новых филиалов – в Крыму и Севастополе, а также на обеспечение деятельности Гостелерадиофонда и переход на вещание в цифровом формате: в 2015 году – на 3,1 млрд рублей.

Комитет в пятницу рекомендовал нижней палате принять проект бюджета в первом чтении *(Бюджет на «Информационную среду» может вырасти в 2015 г почти на 15 млрд руб // http://www.egov-center.ru/news_egov/news_14_10_10-2. – 2014. – 10.10).*

Правительство Китаюсю, японского города с населением около миллиона человек, разработало информационный портал, на котором будут собираться все геопространственные данные, поступающие от бизнес-организаций, граждан и государства.

До того как была создана единая платформа под названием G-motty, эти данные не подлежали раскрытию и обмену. Теперь на интерактивной карте пользователи могут найти расположение объектов различных категорий: транспорт, рекреационные возможности, размещение, банки, больницы, госучреждения, рестораны и школы.

Кроме того, на портале представлено множество народных карт – на них чаще всего отмечают расположение банкоматов, места для курения, общественные туалеты, а также интересные достопримечательности *(Правительство одного из японских городов намерено собрать все данные на едином интерактивном сайте // <http://open.gov.ru/infopotok/5511020>. – 2014. – 09.10).*

Независимый эксперт из Канады – председатель правления Глобального Совета промышленности Стефан Ибарак:

Казахстанский опыт внедрения электронной цифровой подписи (ЭЦП) будет использоваться в Канаде для развития дополнительных сервисов, где можно будет идентифицировать пользователя и получать услуги с применением ЭЦП. «ЭЦП сейчас активно внедряется во многих странах, и в Канаде она также широко используется. Однако хотел бы подчеркнуть, что Казахстан и в этой сфере очень далеко шагнул, и есть

некоторые моменты, которые мы могли бы в Канаде использовать. У вас есть то, чего нет у нас. В частности, электронные сервисы: поступление в учебное заведение с использованием ЭЦП, открытие бизнеса, оформление запросов о несудимости. Такого рода электронные сервисы в Канаде пока не реализованы, нам есть чему поучиться у Казахстана», - сказал Стефан Ибаракки журналистам в кулуарах международного форума Global e-Government Forum 2014.

Он также подчеркнул, что вопреки утвердившемуся мнению об исключительном лидерстве Южной Кореи в сфере развития электронного правительства, проведение Global e-Government Forum 2014 в Астане доказывает, что Казахстан может очень скоро подняться на лидирующие позиции в этом секторе.

В свою очередь, **главный архитектор в Global Enterprise Architecture Consulting из Индии, принимавший участие в формировании электронного правительства в Сингапуре, Паллаб Саха** акцентировал внимание на интеграции сервисов. По его мнению, в Казахстане пришло время внедрить систему единой идентификации.

«Если говорить о портале электронного правительства в Казахстане, следует прорабатывать уже более совершенный вариант использования ЭЦП. Вариант, когда можно пройти идентификацию с электронной подписью один раз, и использовать весь спектр услуг, а не подписываться каждый раз для каждой услуги».

Говоря об использовании ЭЦП в мировом масштабе, во многих странах для этого не готова законодательная база. Электронная подпись в таких государствах не признается идентификатором, и, чтобы подтвердить свою волю, человек все еще вынужден подписываться под документом с помощью авторучки (***Канадские специалисты намерены использовать казахстанский опыт по внедрению ЭЦП // <http://inform.kz/rus/article/2704711>. – 2014. – 09.10).***

В ближайшее время у жителей Сингапура появится возможность сообщать о проблемах через мобильное приложение, причем для этого необязательно знать, какой из органов государственной власти несет ответственность за их решение.

Приложение будет направлять жалобы в открывшийся 1 октября 2014 года центр муниципальных услуг, который координирует работу восьми органов власти – Аграрно-продовольственного и ветеринарного управления, Управления жилья и городского развития, Управления наземного транспорта, Национального агентства по окружающей среде, Управления национальных парков, Народной ассоциации, Управления коммунальных служб Сингапура, а также сингапурской полиции.

Для того чтобы направить жалобу в один из вышеперечисленных органов, пользователю достаточно будет сделать фотографию и описать возникшую проблему.

В настоящее время власти сосредоточены на стандартизации внутриведомственных процессов (*В Сингапуре запускают мобильное приложение для связи граждан с органами власти // <http://open.gov.ru/infopotok/5511013>. – 2014. – 08.10*).

Казахстан готов стать центром компетенции по развитию «электронного правительства» для стран Центральной Азии, а также создавать совместные исследовательские центры с другими странами региона в сфере ИКТ, сообщил вице-министр по инвестициям и развитию РК Аскар Жумагалиев на заседании «круглого стола» министров в рамках III Глобального форума «электронного правительства» в Астане.

«Мы должны создавать региональные центры компетенции, что позволит странам со схожими ситуациями объединиться и обменяться своими знаниями и опытом. Мы готовы стать центром мастерства и компетенции в нашем регионе Центрально Азии».

Также он предложил участникам «круглого стола» рассмотреть идею запуска совместных центров научных исследований и развития в сфере ИКТ.

В развитии «электронного правительства», а также следующих этапов «умного правительства», «мобильного правительства» и других сервисов, актуальным остается вопрос защиты данных. «В этом направлении роль ООН в развитии «электронного правительства» является очень важной. Мы считаем, что ООН должна продолжать разрабатывать методологию и руководство, в том числе и по защите данных, для тех стран, которые работают в этой сфере» (*Казахстан может стать центром компетенции по развитию «e-правительства» // <http://profit.kz/news/18867/Kazakhstan-mozhet-stat-centrom-kompetencii-po-razvitiu-e-pravitelstva>. – 2014. – 08.10*).

Власти Южной Кореи намерены приступить к персонализации процесса предоставления государственных услуг гражданам к концу текущего года. Об этом заявили в Национальном агентстве по вопросам информационного общества Республики Корея.

Так, предоставление тех или иных услуг будет определяться тем, какой группе относится гражданин: «например, это могут быть беременные женщины или работающие матери, студенты, пожилые люди», – отметили в агентстве.

Используя имеющиеся данные о гражданах, государство может направлять им необходимые сведения на мобильный телефон. К примеру, женщине, ждущей ребенка, будут направлять информацию, связанную со здоровьем или процессом регистрации ребенка. Затем, когда родители определяют его в садик, им придут актуальные сведения о школах. При этом со стороны родителей не потребуется делать повторных запросов.

В Национальном агентстве объясняют необходимость данной инициативы требованиями самих граждан – с развитием информационных технологий они ожидают от государства предоставления более качественных, своевременных, а главное – отвечающих их собственным

потребностям услуг. С технической точки зрения это станет возможным благодаря созданию общей платформы, куда каждый орган государственной власти будет направлять данные. При этом служащие одних организаций также смогут видеть информацию, опубликованную другими.

*Данная инициатива является частью стратегии Gov3.0 по повышению прозрачности деятельности государственной власти, в том числе и в сфере госуслуг (**Южная Корея намерена персонализировать государственные услуги // <http://open.gov.ru/infopotok/5510988>. – 2014. – 02.10).***

В 2014 г. крупные мексиканские компании первыми утратили возможность обмениваться электронными инвойсами самостоятельно. И стали посылать их в налоговую через уполномоченных ею провайдеров. Процесс e-invoicing развивается дальше, в том числе – в сторону охвата все новых категорий налогоплательщиков. А его результаты заставляют задуматься Европу о том, не пора ли ей взять Мексику за образец?

Пример Мексики убеждает в том, что заработать миллиарды долларов, вложив миллионы, вполне возможно – в том случае, когда речь идет о госсервисах, превратившихся из факультативных в обязательные. В абсолютных величинах, мексиканский бюджет пополнился на 6 млрд. долл., что примерно на 2 млрд. долл. больше, чем за тот же период прошлого года. При этом что расходы на это уложились в сумму, эквивалентную 100 млн. долл. В натуральных измерителях, за первую половину 2014 г. там отправили порядка 2,5 млрд. шт. электронных инвойсов, при этом число их эмитентов выросло в 3 раза.

Эффект был достигнут во-многом благодаря контролю над исполнением налоговых обязательств и четким отслеживанием инвойсов крупнейших налогоплательщиков, с которых собрали примерно половину всех денег для казны. Остальное было получено от более мелких компаний, чей оборот (по итогам 2012 г.) составил менее полу-миллиарда песо (примерно 40 тыс. долл.). Для них был предусмотрен ряд мер, облегчающих переход. В частности, по срокам: он должен был быть произведен не с 1 января (как у крупных), а до конца марта. Правительство явно намерено обременять «электронными» обязанностями все новые категории плательщиков. Например, 1 января 2015 г. дойдет дело до e-invoicing в католических приходах, хотя во многих из церквей еще только предстоит установить первые ПК.

Немаловажно, что в феврале налоговая служба Мексики выпустила мобильное приложение для смартфона на Android, позволяющее создавать ЭСФ в той же манере, как и через интерфейс портала. Интернет версия того же приложения носит название «My accounts». Сервис позволяет, помимо прочего, вести упрощенный учет доходов и расходов, что весьма удобно для “малых” налогоплательщиков. И вот здесь, почему-то, так и хочется провести аналогию с новым продуктом Сбербанка «Мобильный офис», первая тысяча экземпляров которого была предложена клиентам для

тестовой эксплуатации. Хотя наш разговор идет, конечно же, про Мексику. Где сегодня возможно много чего еще. Скажем – заполнение веб-формы для подачи деклараций (вроде нашей № 3-НДФЛ) о доходах за год.

Затронули новые правила и транснациональные корпорации. Соответственно, недостатка в предложениях обеспечить им комплаенс по части инвойсов в странах Латинской Америки не наблюдается. В частности, ключевой игрок на этом рынке, – компания InvoiceWare, – предлагает им сервис по согласованию выплат зарплаты с новыми правилами e-invoicing. По сложившейся традиции, международные EDI-провайдеры часто вступают при этом в партнерскую связь с местными компаниями, чтобы можно было точнее и оперативнее соблюдать локальные требования.

Эксперты отмечают, что емкость комплаенс-рынка в странах Латинской Америки пока существенно превышает сбытовые показатели для более “продвинутых” сервисов вроде AP Automation. Количество еще не успело перейти в качество, тема соответствия новым правилам пока что самая “горячая”. Латинская Америка столь же рьяно взялась за регулирование электронных инвойсов, как, в свое время, Че Гевара за дело революции. Вполне возможно, что быстропеременчивый комплаенс и все, что с ним как-то связано, составляет заметную часть их доходов.

Впрочем не будем гадать. Ведь и так ясно, что централизованная модель хороша тем, что закладывает предпосылки для более сложных сервисов, производных от e-invoicing. Понятно, что в условиях строгой унификации требований к документам, SCF или электронный факторинг внедрить будет на порядок дешевле. А обязательное прохождение документов через государственную инстанцию дает техническую возможность для того, чтобы еще раз, надежно удостовериться в том, что такой документ действительно был. И «прошел» через налоговый орган в соответствии со всеми его требованиями. Что даст, пожалуй, уже окончательную защиту от самого хитроумнейшего мошенничества, а, значит, и предпосылки для поступательного, не омрачаемого ничем нехорошим развития инновационных сервисов на базовой основе e-invoicing или EDI.

Болезни роста у мексиканского e-invoicing, которым в этом году начали пользоваться уже миллионы людей, также имеются. Ассоциация провайдеров Amehiras отмечает, что долгое время электронные инвойсы оставались неудобными и непонятными (особенно для СМБ), а также подчеркивает, что не все оказались им рады и в 2014 г. Что и делает необходимым присутствие на рынке доверенной третьей стороны в лице авторизованных сертифицированных провайдеров, способных предложить разным категориям пользователей наиболее эффективные решения для передачи электронных инвойсов, – считают в ассоциации. — И напоминают о той роли, которую провайдеры сыграли для того, чтобы централизованная модель стала в этом году явью.

Добавим, что институт аккредитованных и сертифицированных провайдеров появился в Мексике в 2010 г. Первым таким провайдером стала

компания Edicom. Сегодня таких провайдеров в Мексике около 80. Нужно ли их там столько – покажет время.

Итак, подведем итоги. *При посильных для бюджета затратах, даже в рамках не такой уж большой и богатой страны как Мексика, вполне можно получить ощутимый экономический эффект, исчисляющийся миллиардами долларов (Вложили миллионы – получили миллиарды // <http://www.ediy.ru/2014/10/mexico.html>. – 2014. – 02.10).*

Расходы на программу «Цифровая Индия» (Digital India) могут заметно увеличиться, поскольку стоимость проекта по созданию национальной оптоволоконной сети (National Optic Fibre Network, NOFN) повысилась почти на 40% (до 4,6 миллиарда долларов). Общая стоимость программы превысит 18 миллиардов.

NOFN предназначена для предоставления высокоскоростного интернет-доступа гражданам к госуслугам и должна быть построена к 2019 году. Ответственные за разработку сети организации сейчас готовятся запросить у правительства разрешение на увеличение бюджета. Повышение стоимости связано с тем, что длина «последней мили» была рассчитана неточно, и на практике оказалась больше.

Изначально индийское правительство выделило из бюджета на «Цифровую Индию» порядка 81,4 миллиона долларов (а также свыше миллиарда долларов США на программу развития 100 «умных» городов). По последним данным, на продолжение программы планируется потратить около 18,4 миллиарда долларов.

Задачи, стоящие перед «Цифровой Индией», весьма амбициозны. Планируется подключить к Интернету 250 тысяч деревень (по данным на 2011 год, всего их в стране 641 тысяча) и снабдить Wi-Fi-доступом столько же школ к 2019 году, плюс установить Wi-Fi-точки в туристических центрах и общественных местах в городах, что, по словам министра финансов Аруна Джейтли (Arun Jaitley), обеспечит «качественную связь в труднодоступных районах страны, улучшит доступ к электронным государственным услугам и обеспечит прозрачность деятельности власти».

К 31 декабря 2014 года все центральные министерства и ведомства интегрируют свои сервисы для бизнеса на единой платформе под названием eBiz, которая, как ожидается, «создаст в Индии благоприятную экосистему для бизнеса и инвестиций». В течение следующих 10 лет станут доступны свыше 200 новых сервисов.

В понедельник премьер-министр Нарендра Моди (Narendra Modi), от которого и исходит инициатива «Цифровая Индия», встречался с руководителями 11 крупнейших американских компаний (в том числе, Google, Citigroup и MasterCard), чтобы убедить их в выгоды инвестиций в проект.

После этого Моди общался с представителями IBM по вопросу разработки ПО для «Цифровой Индии» и «Умных городов» **(Вика Рябова На реализацию программы «Цифровая Индия» выделят более \$18 млрд //**

<http://d-russia.ru/na-realizaciyu-programmy-cifrovaya-indiya-vydelyat-bolee-18-mlrd.html>. – 2014. – 01.10).

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

теоретичні питання

Білецький Б.О., Хомініч В.С. Розподілена обробка інформації і гіс-технології в системі електронного урядування регіонального рівня // Математичні машини і системи, 2014, № 3. – С. 39–47.

Єршова О. Л. Стратегічні рекомендації щодо статистичного вимірювання готовності України до електронного урядування [Електронний ресурс] / О. Л. Єршова // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. - 2014. - Вип. 19. - С. 139-164. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/emmses_2014_19_10.pdf. – Назва з екрана.

Кагановська Т. Є. Електронне урядування як форма державного управління в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Т. Є. Кагановська // Форум права. - 2014. - № 2. - С. 176–182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_32.pdf. – Назва з екрана.

Костишина Т.А. Управління персоналом: теоретичні аспекти та стратегії розвитку : монографія / Т.А. Костишина, В.П. Писаренко, О.О. Нестуля, С.І. Нестуля; ред.: Т.А. Костишина; ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі". - Полтава : ПУЕТ, 2014. - 603, [1] с. - укр. Досліджено міжнародний досвід законодавства у сфері регулювання електронного документообігу в управлінні персоналом та можливості його впровадження в електронній комерції в Україні. Розроблено модель впливу органів місцевого самоврядування на регіональний розвиток. Наведено зарубіжні моделі ефективного управління регіонами та визначено сучасні тенденції їх використання в Україні. Вивчено лідерство в сучасній управлінській парадигмі. З'ясовано проблеми зайнятості у неформальному секторі економіки. Вивчено стратегічні пріоритети регулювання оплати праці. Розглянуто управління конфліктами як складову організаційної поведінки персоналу та підприємства. Проаналізовано стан і напрямки підвищення продуктивності праці на підприємствах торгівлі. Охарактеризовано державні соціальні стандарти і гарантії як основу організаційно-правового регулювання заробітної плати.

Лісова Ю. А. Застосування електронного постачання для вдосконалення управління матеріальними потоками [Електронний ресурс] / Ю. А. Лісова // Управління розвитком. - 2014. - № 2. - С. 111-113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2014_2_46.pdf. – Назва з екрана.

Марцева І. С. Електронна платформа державних закупівель: проблеми державного управління та практики застосування [Електронний ресурс] / І. С. Марцева // Часопис Київського університету права. - 2014. - № 1. - С. 377-381. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2014_1_89.pdf. – Назва з екрана.

Матвейчук Л. О. Теоретичні аспекти електронного оподаткування в контексті підвищення ефективності державного управління в Україні / Л. О. Матвейчук // Ефективність державного управління. - 2014. - Вип. 39. - С. 195-200.

Писаренко В. П. Запровадження електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] / В. П. Писаренко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. - 2014. - № 3. - С. 111-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VPDAA_2014_3_25.pdf. – Назва з екрана.

Сахаров П. О. Облік і внутрішній контроль розрахунків електронними грошима : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / П. О. Сахаров; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. - Харків, 2014. - 20 с. Досліджено теоретико-методичні засади та практичні проблеми обліку та контролю розрахунків електронними грошима торговельно-виробничих підприємств. Вивчено сутнісні характеристики електронних грошей з позиції функціонального підходу, уточнено визначення поняття "електронні гроші". Обґрунтовано класифікацію електронних грошей для побудови облікових моделей, вибору контрольних процедур та відображення їх у звітності підприємств. Проведено порівняння електронних грошей та розрахункових елементів програм лояльності, що дозволило віднести їх до закритих систем електронних грошей. На основі вивчення світового досвіду з'ясовано пріоритетні напрямки нормативно-правового регулювання розрахунків електронними грошми в Україні. Визначено та обґрунтовано перспективи удосконалення обліку та документування операцій у закритих та відкритих системах електронних грошей. Розроблено систему облікового забезпечення управління резервом покриття бонусів у програмах лояльності. Охарактеризовано методичні засади побудови системи бюджетування за процесним підходом з виділенням бізнес-процесів у відкритих та закритих системах електронних грошей. Запропоновано напрями удосконалення контролю розрахунків електронними грошми та розроблено рекомендації щодо системи захисту електронних грошей від фішингових атак.

Управління суб'єктами економіки в умовах інноваційного розвитку : монографія / ред.: О. О. Гусаров; Укр. інж.-пед. акад. - Харків : УПА, 2014. - 167 с. *Розглянуто актуальні проблеми й особливості управління економічними суб'єктами в умовах інноваційного розвитку. Увагу приділено питанням стимулювання інноваційної активності, стратегічного менеджменту, управління інформаційним забезпеченням економічної діяльності. Розкрито стан і перспективи розвитку електронного бізнесу в Україні. Показано проблеми та перспективи розвитку підсистеми управління персоналом у високотехнологічних галузях.*

Сєров, Ю.О., Матієшин, Л.М. Проблеми функціонування веб-сайтів міських рад невеликих міст України // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Обчислювальна техніка та автоматизація. Випуск 2(27). - Донецьк: ДонНТУ, 2014. - С. 94-100. У цій роботі розглядаються типові помилки та проблеми функціонування веб-сайтів органів місцевого самоврядування, зокрема міських рад невеликих міст України. Перелічені вимоги до офіційних веб-порталів та нормативно-правові документи, які регламентують ці вимоги. Наведено основні недоліки веб-сайтів та рекомендації щодо їх покращення. В этой работе рассматриваются типичные ошибки и проблемы функционирования веб-сайтов органов местного самоуправления, в частности городских советов небольших городов Украины. Перечислены требования к официальным веб-порталам и нормативно-

правовые документы, регламентирующие эти требования. Приведены основные недостатки сайтов и рекомендации по их улучшению.

Чмельова О. С. Дослідження проблем формування та реалізації концепції електронного урядування в Україні та стратегічні напрями їх вирішення [Електронний ресурс] / О. С. Чмельова, Н. Ю. Золотар // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва . - 2014. - № 34. - С. 186-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vcpitp_2014_34_33.pdf. – Назва з екрана.

Хамула О. О. Організаційно-економічний механізм управління системою реалізації книжкової продукції в підприємствах електронної торгівлі: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Хамула Ольга Орестівна ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. комерц. акад. - Львів, 2014. - 23 с.

Шевцов О.М. Механізми формування інтегрованої архітектури електронних комунікацій органів державної влади : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Шевцов Олександр Михайлович ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К., 2014. - 20 с.

Anthopoulos Leonidas G.; Reddick Christopher G. **Government e-Strategic Planning and Management: Practices, Patterns and Roadmaps** = Уряд електронного стратегічного планування і управління: практика, шаблони і дорожні карти. New York, NY : Springer New York : Imprint: Springer, 2014. – 366 р. eBook. Ця книга присвячена електронним стратегіям державного управління. У ній висвітлюються проблеми та різні підходи до розвитку електронного управління, а також досліджується досвід різних національних і наднаціональних організацій, що дає можливість читачам порівняти зв'язок між політикою та ІКТ.

зарубіжний досвід

Агалин Д. С. "Электронное правительство" как механизм перехода к информационному обществу в условиях политической модернизации России / Д. С. Агалин // Государство и гражданское общество в России: новые практики взаимодействия : коллективная монография / [Д. С. Агалин и др.]. - Волгоград. – 2014. - С. 175–182.

Адизес И. К. Управляя изменениями : как эффективно управлять изменениями в обществе, бизнесе и личной жизни / Ицхак Калдерон Адизес ; перевод с английского Владимира Кузина. - Москва [и др.] : Манн, Иванов и Фербер, 2014. - 356, [2] с. : ил., табл. - (Методология Адизеса). - Оригинал: *Mastering change*

Бершадская Л.А., Чугунов А.В. Исследование готовности сотрудников органов власти Санкт-Петербурга к реализации задач электронного правительства (2009-2013 гг.) / Людмила Александровна Бершадская, Андрей Владимирович Чугунов // Вопросы государственного и муниципального управления. - 2014. - № 1. - С. 188-198.

Большакова Ю. О проблеме повышения качества государственного управления и реализации концепции электронного управления // Власть. – 2014. – № 7. – С. 28–36.

Бондаренко Л. В. Потенциал гражданского общества в создании системы услуг "электронного правительства" / Л. В. Бондаренко // Государство и гражданское общество в России: новые практики взаимодействия : коллективная монография / [Д. С. Агалин и др.]. - Волгоград. - ISBN 978-5-906081-60-5. - С. 166-175.

Прянишников А. Интер-НЕТ районного масштаба : [об уровне развития сетевой информационной инфраструктуры по работе правительства] / Анатолий Прянишников // Сельская газета. - 2014. - 10 апреля (№40). - С. 1, 4.

Ровинская Т. Л. Электронная демократия в теории и на практике / Т. Л. Ровинская // Мировая экономика и международные отношения. - 2014. - № 1. - С. 84-96.

Савенков В. Н., Шемаров А. И. Использование технологий электронного правительства в работе республиканских комитетов профсоюзов / В. Н. Савенков, А. И. Шемаров // Управление информационными ресурсами : материалы X Международной научно-практической конференции (Минск, 13 декабря 2013 г.) / [редколлегия: А. В. Ивановский, А. И. Шемаров, Б. В. Новыш]. – Минск, 2014. - С. 68-70

Терещенко Л. К. Безопасность информации при использовании облачных сервисов органами государственной власти / Л. К. Терещенко // Право. - 2014. - № 1. - С. 129-137.

Фельдман П. Политический краудсорсинг как институт электронной демократии: проблемы становления и развития // Власть. – 2014. – № 6. – С. 21–26.

Kelvin Joseph Bwalya E-Government Implementation, Adoption and Synthesis in Developing Countries = Реалізація електронного урядування, адаптація та впровадження в країнах, що розвиваються. – Berlin De Gruyter 2014. Global studies in libraries and information, Vol. 1. E-Government is a hot topic.

Driss Kettani and Bernard Moulin E-Government for Good Governance in Developing Countries = Електронне урядування для країн, що розвиваються. Empirical Evidence from the eFez Project. –Anthem Press May 2014. – 298 p. У книзі висвітлюється досвід Марокко з розвитку електронного урядування.

довідкові та методичні матеріали

Василів В. Б. Інформаційні системи менеджменту персоналу : навч. посіб. / В. Б. Василів; Нац. ун-т водного госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2014. - 147 с. - (Європейська кредитно-трансферна система). - Бібліогр.: с. 146-147 - укр. Розкрито основні поняття та визначення інформаційної системи (ІС) і технології. Увагу приділено автоматизованим системам управління персоналом. Охарактеризовано сучасні HRM-системи. Наведено приклади систем автоматизації оцінювання персоналу. Обґрунтовано місце електронного навчання у стратегії розвитку персоналу. Розглянуто ІС діловодства та документообігу. Подано інформацію про ІС Пенсійного фонду України та Державної служби зайнятості.

Клименко І. В. Електронні послуги: навч. посіб. / І. В. Клименко ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : НАДУ при Президентові України, 2014. - 99 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 93-98. - 100 экз.

Семенченко А. І. Електронне урядування : навч. посіб. / А. І. Семенченко, І. Б. Жилияєв, С. В. Дзюба, І. А. Рубан, Л. М. Усаченко, О. М. Руденко; ред.: А. І. Семенченко; КМ України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Херсон : Грінь Д. С., 2014. - 391 с. - укр. Розкрито основи сучасної теорії та практики державного управління методами електронного урядування (ЕУ). Викладено категорійно-понятійний апарат, сутність, принципи та завдання ЕУ. Розглянуто структуру державного управління. Викладено методи ЕУ, складові його інформаційно-технологічної інфраструктури. Увагу приділено державній політиці з розвитку ЕУ. Висвітлено проблеми й організацію заходів з впровадження та розвитку ЕУ. Охарактеризовано зарубіжний та національний досвід використання ЕУ, його нормативно-правову базу.